

Hoe aantrek- en godzaligen en man werke- ten aan onze liet onderwijs, n invloed zou breiden zegen wij. Doch de indig hooger s besloten, en, na dezen zul- verootmoedi- teete ons niet ons schenken leermeeesters me ambten en elke Hij onder plaatsen niet verlosse van ren, en ons, die Hij ons an zijn Naam wij door een- zoolang we verken en de Koning! dachten van n, een fondse t daartut stu- gende theolo- tellig in zijn zegen kunnen en bijval der is welkom, der gaven tellen, zal mij gaven der zaak ij melde zich

W. HOVY.

heer A. Ho- 1 door den ik uit Erme- Ger. kerk te ingen: door inhoven, ge- Ger. Jong. heer D. Geer- ichtervereen. er J. van Gint- zener eener col- te Leiden, uit t betaald den oor den heer meer f. 2.50; a te Renkum Charlois f. 1; E. Doornbos gevonden in omalotkerk) yper, van A. de Leeuw te

den heer W. an den Vrien- hoop dat ze 25; door den adijk f. 5 en erk te Naald- er D. Geer- Jereff, Jonge- heer H. H.

en: Door J. eniging te R. talvestruiver- A. f. 10; door restuiversver- D. d. H. te D. f. 5; door iversvereeni- I. van N. N. C. f. 3; door vereeniging 50.

ingmeester.

rdam.

Kunst.

et Rectoraat tober 1888.

Kerken.

lano aange- reet.

f. 4.50.

rlust."

0.

nd.

boom,

de Tiende ar der Fran-

RT'S GIL- Prijs f. 0.90.

?

Mr. W. H. Prijs f. 0.90.

ade druk

De Stan- k- 1.50 ex.

JAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verlor den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonneementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Dinsdag v. namiddag te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 11 Mei 1890. N°. 646.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirectoren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties: van 1 tot 8 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van hetgeen en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van de Genademiddelen.

ZONDAGSOPDEELING XXVI.

En Jesus, bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Matth. 28:18.

V. Het Sacrament des Doops.

De instelling van den heiligen Doop is een daad der soevereine macht.

Voor ons is het anders een vreemde en wondere zaak, dat zoo heilige werking van Gods genade verbonden is aan zoo uiterst eenvoudige vertooning, als het indompelen in of besprenken met koud water. Het water is ons zoo gemeen, zoo gewoon, zoo alledaagsch. Elken morgen bij ons ontwa- ken reinigt het water ons gelaat en onze handen. Schier den ganschen dag gaat, in ons zindelijk Hollandsch huishouden, de reiniging met water door. In water reinigen we onze kleederen. In water al ons huisraad. En zelfs de onderdompeling in het zwem- of badwater wordt veel algemeener dan vroeger. Hoe dan bij zoo algemeen gebruik van het water zoo bijzondere waarde te hechten aan die soms nauw merkbare aanwending van het water bij den Doop? Vooral thans nu de Doop door besprenging regel werd, en dies slechts enkele droppelen waters gebezigd worden, komt dit ons zoo minnig en onbeduidend voor, dat onze geest aan dit eenvoudige niet aan wil. Ook in ons leeft de Naam-geest. Had de Heere Jezus veel ver- toon makende, aangestelde en schitte- rende Sacramenten ingesteld, we zouden er ons er veel gemakkelijker in voegen. Maar dit uiterst simpele en eenvoudige is ons een ergernis. Wat toch heeft die be- druppeling met water uitstaande met onze saligheid? Is het niet schier kindsch nog aan zulk een besprenkeling te hechten?

Op deze bedenking nu, die van nature uit ons hart oprijst, is maar één antwoord, en dat antwoord is, dat dit aan Gods vrijmachtige Souvereiniteit stond. Hij had hierover te oordeelen, niet wij. En zoo- als het Hem belieft heeft, den Doop te verordenen, zóó is de heilige Doop. Alleen is er dit nog van te zeggen, dat, overmits alles aan het geloof hangt, juist de aard van het geloof vordert, dat het zien- lijke zoo weinig mogelijk indruk moest maken, opdat de oefening des geloofs des te overveldigender zou zijn. Doch ook af- genien hiervan is de Souvereiniteit des Heeren de volkomen genoegame verklaring van dit mysterieus-eenvoudige; en het is dan ook opmerkelijk hoe de Christus vlak vóór de instelling van zijn Doop, de af- kondiging van zijn soevereine macht plaatst. Eerst toch sprak hij: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde;” en nadat hij in deze plechtige woorden zijn Souve- reiniteit had bekend gemaakt, stelde hij onmiddellijk daarop den heiligen Doop in.

De kracht nu van dezen heiligen Doop schuilt hierin, dat de Christus, die ten hemel opvoer, om zijn kerk op aarde niet genade te voeden, goed heeft gevonden, sekere bepaalde werkingen van die genade te binden aan bepaalde vormen, die hij aan zijn kerk voorschreef. Hierop hebben wij, overgeestelijke leden, die we zijn, dan in onze waanwijsheid weer allerlei aan te merken. „Waarom dat binden van een genadewerking aan bepaalde vormen? Chris- tus is toch machtig om ook zonder die

vormen zijn genadewerking te doen uitgaan. Is het niet beneden de waardigheid van den Christus, zijn heilige genade aan wat waters of wat broods te binden? Kan de Christus dit wel gemeend hebben? Zijn dienst is een aanbidding in geest en waar- heid. En daarom zij het al, dat voor de groote schare zulke vormen noodig zijn, voor wezenlijk geestelijk ingeleide kin- deren Gods hebben deze uitwendige vor- men geen betekenis!” Zoo klaagt en moert en murmureert dan ons schijn- vroom hart tegen de heiligste instellingen van den Christus. Een blijk, dat juist het geloof, waarop alles aankomt, in ons nog o, zoo zwak is; en dat we wel verre van onze zielsvreugde in nederige onderwerping aan 's Heeren wil en woord te zoeken, nog al- toos het beter willen weten dan onze Mid- delaar en Heiland.

Wees tegen zoo zondige eigenwijsheid op uw hoede. Immers, in zoo overgeeste- lijke neiging kondt ge ook wel vragen, waarom God ons niet enkel ziel gescha- pen heeft, en waarom Hij ons behalve de ziel ook nog dat lastige en hinderlijke vleesch schonk. Kondt ge ook wel tegen- werpen, dat de Vleeschwording van het Woord niet noodig ware geweest, want dat God door zijn Heiligen Geest toch alle geestelijke werkingen had kunnen doen. En kondt ge even zoowel staande houden, dat wonderen als het veranderen van water in wijn, en het wandelen op de zee, en wat dies meer zij, eigenlijk beneden de waardigheid van den Middelaar waren. Toch wilt ge wel aannemen, dat de Christus zelf vrij wat beter voor de waardigheid van zijn majesteit kan zorgen, dan gij in uw bedriltz peinen. En het zij u daarom ge- raden, om, met aflegging van al deze over- geestelijke en daarom juist zeer ongeste- lijke overleggingen, liever als een gespeend kind stille voor uw Heiland te zijn, en van hem met eerbiedenis af te luisteren, hoe hij u zijn dienst verordent.

En dan komt de instelling van zijn heiligen Doop in hoofdzak natuurlijk hierop neer, dat hij, krachtens zijn vrijmachtige Souve- reiniteit, zijn kerk bevelen heeft, den vorm van het doopen met water in stand te houden, en dat hij, krachtens diezelfde vrijmachtige Souvereiniteit, besloten heeft, een sekere bepaalde genadewerking aan deze uitwendige daad van zijn dienaren te verbinden. Dit nu leidt terstond tot de driedelige vraag: 1°. of deze vorm willekeur- ige gekozen; 2°. welke die bepaalde genade- werking zij; en 3°. welk verband er bestaat tusschen dien vorm en die genadewerking.

Op die eerste vraag nu kan terstond ontkennend geantwoord. Neen, die vorm is niet willekeurig gekozen. Wat we 1 Petr. 3:21 lezen weersprekt deze gedachte. Daar toch staat van den Doop: „die niet is eene aflegging van de vuilheid des lichaams, maar eene vraag van eene goede conscientie tot God, door de opstanding van Jezus Christus.” Hier wordt dus te kennen gegeven, dat het water deswege in den Doop voorkomt, omdat het in ons ge- wone leven strekt tot afwassing van de vuilheid des lichaams. De mensch wordt dus naar lichaam en ziel genomen. Gelijik hij nu vuil kan worden naar het lichaam, zoo ook kan hij bezoedeld worden naar de ziel. En gelijik dit vuil des lichaams door water wordt weggenomen, zoo ook is er een middel om deze bezoedeling van de ziel te verwijderen; en het is op deze ge- nadekracht, dat het water als reiniging heenwijst. Het Doopwater heeft dus wel

terdege een sprake, een beduidenis, een kracht van aanwijzing. Alle water houdt sprake van reiniging en zuivering in, en zoo ook beduidt het water in den Doop de rei- niging en de zuivering van onze ziel. Niet over het lichaam, maar uitsluitend over de ziel wordt in den Doop gehandeld, en nu zegt dat water u, welke behandeling van de ziel hier bedoeld wordt, t. w. dat deze behandeling duidt op een wegneming van de bezoedeling waarmee de ziel veront- reinigd was.

Hierbij is tweërlei op te merken. Vooreerst dit, dat alle bezoedeling uit- loopt op den Dood. Reeds na den zondeval is tot den mensch gezegd: „Stof zijt ge en tot stof zult ge wederkeeren”, en stof is dan ook de vijand van ons leven. Vervul- ling van ons lichaam is stof, dat aan onze huid kleeft. Vervulling van ons kleed is stof, dat zich in de plooiën en zoomen nestelt. Zoo komt het stof alles aantasten. Onze woningen, onze vertrekken, ons huis- raad. Zelfs op den weg vervolgt het ons. En wie ooit in zuidelijke streken de schrik- kelijke werking van het stof, bij groote hitte en dorheid, heeft ondervonden, weet bij ervaring hoe er in deze macht van het stof iets ligt om ons te doen stikken. Dat stof laat het daar dan ook niet bij. Neen, dat stof dringt in allerlei boozee vormen ook in ons lichaam en vooral den laatsen tijd werd al meer openbaar, hoe dat stof eigenlijk levend stof in den vorm van microben en bacteriën is, dat indringt in onze porien, in ons bloed, in onze longen, in onze ingewanden, en alle- lijke doodelijke krankheid te weeg brengt. Tot eindelijk de Dood zelf intreedt, en ons doode lichaam aan het stof wordt toevertrouwd, om onder de aarde geheel door dat stof vernield te worden. Het paradijswoord van het stof heeft dus veel dieper zin, dan men gemeenlijk denkt. Het wijst ons op het stof als onsen doodvijand, die eindigen zal met ons te overwinnen. En zie, tegen dat stof is nu het water het van God geboden tegengif. Water is het wapen dat God ons gaf, om de macht van het stof aan ons lichaam, in ons kleed, in onze woning, en op elk terrein te bestrijden. Water is het ons geboden redmiddel om tegenover dat stof onze reinheid, onzen welstand, ja, ons leven te verdedigen. Water en stof staan tegen- over elkander, omdat uit het stof de dood komt, en ons door het water het leven wordt hergeven. Bezoedeling, vervulling loopt, zoo ze doorwerkt, op den dood uit, en omgekeerd het water heeft de kracht, niet enkel om de vuilheid van ons te vagen, maar ook, om juist daardoor ons leven te redden.

Nu grijpt in het leven onzer ziel het- zelfde plaats. Alleen heet daar zonde, wat bij ons lichaam het stof heet. Maar overi- gens doet de zonde van binnen juist het- zelfde wat het stof uitwendig doet. Ook de zonde ontreinigt, bezoedelt, maakt vuil, en tast het leven zelf der ziel zóó sterk aan, dat ook de zonde aan de ziel evenals het stof aan het lichaam den dood brengt. Dit loopt dus volkomen evenwijdig. Lichaam en ziel, elk op hun eigen terrein, hebben een zelfde gevaar te duchten, en voor beide bestaat geen redding, tenzij er een macht optreedt die den invetenden en inwoeker- den doodvijand wegneemt. Dit nu doet het water voor het lichaam; omdat God in dat water de macht inschiep om het stof te keer te gaan. Had God de Heere nu voor de reiniging der ziel niet evenzoo een mach- tig redmiddel geschapen, zoo zou de ziel in haar bezoedeling en in haar dood moe-

ten blijven. Maar God schiep dat redmid- del. En gelijik Hij tegen het stof het water overstelde, zoo wrocht Hij in de geeste- lijke gave van het bloed van Christus een macht, die in uw ziel de bezoedeling van den dood kan tegengaan, en die u het leven en de reinheid kan herschenken.

Onze reinheid kan hier dus niet bestaan. Het water is niet willekeurig gekozen, maar om zijn beduidenis in het zienlijke en uit- wendige leven. Omdat ziel en lichaam saam den mensch maken, ligt in onzen eigen persoon de band die ziel en lichaam nood- zakelijk saamverbindt. Dit is oorzak, dat het lichaam beeld van de ziel, en de ziel beeld van het lichaam is, en dat dus ook het- geen voorvalt met het lichaam, sekere ge- lijikheid vertoont met hetgeen omgaat in de ziel. Zelfs missen we een eigen taal om uit te drukken wat er met de ziel gebeurt, en zijn we daarom genoodzaakt, al wat de ziel aangaat, uit te drukken met woorden en beel- den, aan het lichaam ontleend. We spreken van een warm hart, een koude ziel, een frisschen geest; natuurlijk alles eigenschappen, ontleend aan hetgeen we aan ons lichaam waar- nemen. In de keuze van het water, als voertuig en vorm voor een werking die op de ziel gaat, ligt dus niets vreemds. Het is taal in beeld. Ge zijt water. Water doet u aan reiniging denken. En ge weet dat hier niet bedoeld wordt een reiniging van het lichaam, en dat dus moet bedoeld zijn, een reiniging van de ziel.

Moeilijker is de zoo gewichtige tweede vraag te beantwoorden: Welke bepaalde genadewerking door Christus' soevereine instelling aan dezen uitwendigen vorm van het Doopwater verbonden is. Voor dit punt verzoeken we dan ook zeer bijzon- derlijk de aandacht onzer lezers, omdat juist op dit punt zoo schromelijke misverstand bestaat. Waar dit aan ligt zal u duidelijk worden, zoo ge even indenk, dat het Doop- water beeld kan zijn, zoowel van een ge- nadewerking, die voortafging aan den Doop, als van zulk eene die bij den Doop zelf plaats heeft; of ook eerst later op dien Doop volgde. Men kan een beeld of symbool, gelijik het Doopwater ongetwijfeld is, beeld laten zijn van iets in het verleden, in het heden of in de toekomst. Dit kan voor niemand onduidelijk wezen; en evenmin zal het tegenspraak vinden, dat men in onzen tijd den Doop bijna algemeen zóó opvat, als sloeg het Sacrament des Doops uitslui- tend op een genadewerking in de toekomst.

Men zegt dan tot zichzelf, in min of meer bewuste woorden: „Ja, waarlijk, de heilige Doop beelde af de afwassing onzer zonden door het bloed van Christus. Bedien ik nu den Doop aan een jong kindeke, dan spreekt het vanzelf, dat er in dit kindeke nog geen genade werkt. Het ligt ook in den aard der zaak, dat er op dat oogeen- blik zelf van den Doop geen genade naar zulk een jong wicht in de ziel kan uitgaan. En er blijft dus niet anders over, dan dat de Doop doele op de mogelijkheid, dat ook dit kindeke bij het opwassen tot bekeering come en alsoo deel aan de reiniging der zonden erlange. Nu doet, zoo gaat men dan voort, de Doop zelf hiernaar wel niets af noch toe; maar de Doop is dan toch een plechtigheid, die de ouders opwekt om hun kinderen Christelijk op te voeden, die op later leeftijd dikwijls voor die kinde- ren zelf een prikkel is om naar Jezus te gaan vragen; en die in de gemeente de verplichting, om het Evangelie in eere te houden, telkens verlevendigt.” Zoo en niet anders wordt thans in den

regel de Doop opgevat; en zoo moet hij opgevat worden, door een ieder die drijft op de gangbare opinie zonder het wezen van het Sacrament zelf in te denken en terug te gaan tot de bron der Heilige Schrift, en tot de kostelijke uitlegging van die Schrift, die in den loop der eeuwen door den Heiligen Geest aan de kerk is gegeven. Hier- tegenover echter stellen wij de welbewuste verklaring, dat een iegelijk die alzoo den heiligen Doop opvat, den Doop als Sacra- ment prijsgeeft en vernietigt. Dit wordt niet uit hoogheid gezegd noch om anderen hard te vallen. Ook schrijver dezes tocht hecht zelf jaren lang geen andere voorstel- ling gehad, zoolang ook hij nog teerde op de heersche meeningen. Het is dan ook volstrekt niet vreemd, dat bijna ieder thans zoo denkt, en daar vrede mede neemt. Maar wel wordt het hoog tijd, dat we in de kerke Gods het besef en het bewustzijn verlevendigen, dat onze heilige Doop iets heel anders, iets veel heiligers, iets veel hoogers is, dan wij er in onze laag drij- vende overleggingen van gemaakt hebben. Onze vaders waren in dit opzicht veel rijker en gelukkiger. Zij bezaten nog het werkelijke inzicht in de geestelijke beteeke- nis van den Doop. En we hebben dan ook niets te doen dan van de valsche meenin- gen die allengs inslopten tot de warme en cordate taal van onze Gereformeerde vade- ren terug te keeren, om zeer spoedig weer in het rijk genot van de echte en ware Doopsbeschouwing te niemen.

Aarzelde dan toch niemand, om de scha- duwachtige en onware beschouwing, waarin ook hij, half onnadenkend, opgegroeid is, weer ijlings voor de echt Gereformeerde beschouwing onzer vaders uit te ruilen. Immers dit is toch volkomen duidelijk, dat al wat men tegenwoordig van de opvoe- dende kracht van den Doop vertelt, eenvou- dig onwaar is. Het is, enkele uitzonderin- gen daargelaten, niet waar, dat de Doop de opvoeding beheerscht. Het is evenmin waar, dat de Doop zoo machtig bij het opwassen prikkelt, om tot Jezus te gaan. En het is evenmin waar, dat de Doop de gemeente zoo levendig de waarheid van het Evangelie op het harte bindt. Juist omdat men den Doop uitgehold heeft en er alle reële betekenissen aan heeft ontnomen, kan de Doop die werking niet meer hebben. En al geven we volmondig toe, dat de Doop wel terdege ook de strekking moet hebben, om de opvoeding te heiligen, om de con- scientie op Christus te richten en om de gemeente haar geloofsinhoud voor oogen te stellen, zoo houden we juist met het oog hierop staande, dat deze drijvende vrucht van den Doop dan eerst komt, en dan eerst komen kan, als ge eerst den Doop weer als Sacrament verstaat en eert in zijn wezen- lijke betekenis.

En vraagt ge, welke dan nu die wezen- lijke betekenis zij, dan luidt ons antwoord, dat het wezenlijke van het Sacrament altoos hierin gelegen is, dat op het oogenblik zelf van den heiligen Doop of van het heilig Avondmaal, er tweërlei daad plaats grijpe, de ééne op aarde door den Dienaar, die het Sacrament bedient, en de andere door Christus uit den hemel, die het Sacrament heeft ingesteld. Eerst waar deze beide wer- kingen bij elkaar komen en ineenstroomen, is de werking van het Sacrament aanwezig, en zoo dikwijls deze werking uit den hemel de toediening van den Sacramentsvorm op aarde niet verzet, is het Sacrament niet aanwezig, maar slechts een schijnvorm. Dan is óf uw Doop óf uw Avondmaal een lamp zonder licht, een haard zonder vuur, een

De martelaren.

XIII.

LODEWIJK DU BERQUIN.

(Slot.)

Maar daar wilde Berquin niet van weten. Hij ging den strijd tegenover. Van dit oogenblik dateert de verkoe- ling in de vriendschap tusschen Erasmus en den marte- laar. Toch had Erasmus gelijk gehad, toen hij hem ge- wezen had op het gevaar van zulke vijanden als de Sorbonne en de Roomsche geestelijkheid. Door Berquin in de engte gedreven, sloten zij zich aan elkaar, zoodat het aan de vereenigde krachten gelukte Berquin in staat van beschuldiging te stellen. De godgeleerden der Sor- bonne verzochten een gerechtelijk onderzoek tegen hem. De bisschop Dupont en Louise van Savoye ondersteunden dit verzoek, en de koning droeg met den Paus dezen last op aan twaalf rechters, op een na allen mannen, awak genoeg om voor Romes wensch te bukken. Tegen Berquin's persoon was niets in te brengen. Zijn levenswandel was onberispelijk, zijn karakter beminnelijk. Wat had hij dan toch gedaan? De rechters begonnen Berquin's inkerking

te eischen. Deze zocht de hulp van Margaretha bij den koning, welke hem verleend werd. Eenigen tijd baatte dit; maar eindelijk werd de „geleerde der edelen”, zoo- als men hem noemde, gevangengenomen. Weinig ver- moedde hij, dat dit geschiedde zou. In den kerk ge- bracht, bedacht hij, dat op zijn kamer boeken lagen, die Rome veroordeeld had. „Dat zal mij kwaad berokkenen,” dacht de gevangene. Een list dus bedacht. Een zijner knechten moest hem dagelijks bezoeken, om zijne bevelen te hooren. Dezen gaf hij een brief mee voor een Evan- gelischen vriend, de vraag bevattende orde op de boeken te stellen. „Mijn leven hangt er van af,” riep Berquin den knecht toe. Deze werd door die woorden ontvoerd. Bevend ging hij weg. Hoe verder hij kwam, des te benauwd werd hij. Eindelijk beving hem een hartstuwte en viel hij ter aarde. Voorbijgangers staken de reddende hand naar den ongelukkige uit. Ienaad maakte zelfs zijne kleederen los. Daar- val een brief uit. Hij leest hem en roept uit: „Menschen, 'tis een ketter. Dat bewijst deze brief.” „Geef mij hem,” vraagt een der omstanders, „ik zal hem bezorgen aan den beroemden prediker van de straat St. Jacques, die dezen middag bij mij komt eten!” Hij krijgt den brief, en eer de maaltijd begonnen is, heeft de bedoelde prediker den brief reeds, ja is deze niet zijn onschatbaar bewijs van Berquin's schuld bij Bida gekomen. De rechters krijgen daarna den brief en bevelen op grond ervan Berquin's nauwere opsluiting.

Van toen af scheen Berquin's zaak hopeloos. Den 16en April 1529 was het onderzoek geëindigd en het vonnis geveld. Hij werd veroordeeld, omdat hij het „met de sekte

van Luther gehouden en slechte boeken tegen de majesteit Gods en zijne roemrijke moeder gemaakt had.” De straf was: om met onthoofden hoofd, eene toorts in de hand, op het groote paleis tot God, den koning en het gerecht om genade te roepen; op de Place de Grève zijn boeken te zien verbranden; in de kerk Notre Dame voor God en de maagd Maria zich te veroortmoedigen, de tong te laten doorsteken en eindelijk levenslang opgesloten te worden zonder een boek te lezen of een letter te schrijven. Ber- quin, dit vonnis hoorende, riep: „Ik becep mij op den koning.” Doch dit wilden de rechters juist voorkomen. Zij dreigden met de doodstraf, indien hij zich niet dadelijk onderwierp aan het geslagen vonnis. Ja, een der rechters, Budé, die niet mede bewilligd had in den raad der elven, een vriend van Berquin, kwam bij dezen in de gevangenis en smeekte en had hem toe te geven. Hij zou er met vergiffenis vragen afkomen, zei Budé, en dat kon hij wel doen. De edelman bood lang weerstand. Eindelijk bezweek hij. Ja, dit kon hij toegeven! Budé vloog naar de andere rechters en vertelde, dat de gevangene toegegeven had. Toen hij echter terugkeerde bij Berquin, was deze weer door den Heere van zijne dwaling teruggebracht. „Ik zal niets terugtrekken,” zeide hij tot Budé.

De andere rechters juichten over dit besluit; want nu konden zij hun tweede vonnis aan hem uitvoeren, n. l. hem levend te verbranden, na hem op de Place de Grève geworgd te hebben. Opdat de koning, wiens tusschenkomst Margaretha had ingeroepen, niet meer het vonnis zou kunnen wijzigen, werd bepaald, dat het denzelfden dag zou worden uitgevoerd.

't Was de 22ste April 1529. Berquin had lang tot God gebeden en Hem gevonden. Vrede woonde in zijne ziel. Daar traden de beamten van het parlement bij hem bin- nen. Begrijpende wat zij wilden, ging hij hen dade- lijk achterna. De halsrechter en zijne dienaars namen hem over. Tegen het middaguur vormde zich de stoet, die Berquin naar de strafplaats zou leiden. Hij was ge- kleed in een fluweelen overkleed, kleederen van satijn en damast en gouden schoenen. De koning des hemels had hem ter bruloft genood. Een ellendig karretje trok hem langzaam naar de gerechtsplaats. Daar geko- men verliet hij de kar, en betrad het schavot. Het vonnis werd gelezen. Daarna moest Berquin nog wat zeggen. Doch nauwelijks was hij begonnen, of daar begonnen eenige tevoren gehuilde mannen te schreeuwen. Berquin zweeg. Een monnik naderde hem en trachtte hem van zijne bejeldenis af te trekken. Doch Gods genade verheerlijkte zich in de standvastigheid zijns dienstknechts. Eindelijk zweeg de monnik en de beul trad toe. Berquin bood hem het hoofd; de scherprechter sloeg hem het hoofd om den hals en verworste hem. Het lijk werd in de vlammen geworpen. Hier en daar zag men tranen vloeden. De vromen troostten zich echter met de gedachte: „Slechts door het kruis zal Christus in dit koninkrijk (Frank- rijk) zegevieren.”

DE GAAY FORTMAN.

long zonder ademhaling, een hart dat niet klopt. De Dienaar kan ons niets toebrengen, en evenmin kan van dat water of dat brood aan onze ziel iets toekomen. Die onze ziel bewerken, beëindigen en beëindigen kan, is alleen de Heere. Dit geldt reeds van de prediking des Woords, die ons niet nut en geen bate brengt, zoo de innerlijke prediking van den Heiligen Geest niet door Christus uit den hemel in onze ziel wordt uitgezonden. Maar dit nu geldt in sterker mate nog van het Sacrament, dat puur doode vorm blijft, zoo niet Christus uit den hemel met de werking zijner genade, de bediening van het Water, en zoo ook van het Brood en den Wijn verzelt. Ge moet dus bij het Sacrament, om zijn *wezen* te verstaan, niet zien op wat voorafging, noch op wat er voor de toekomst uit volgen kan. Dat komt er ook wel bij, en moet wel ter dege te sprake komen, maar dat is het eigenlijke Sacrament niet. Dat raakt wel de *veronderstelling* van het Sacrament en zijn *nakomende vrucht*, maar niet zijn *wezen* en zijn *eigenlijk bestand*. En van tweeën één, of er zijn geen Sacramenten, en de Heere heeft niets wat daarop gelijk ingesteld, of zoo hij wel waarlijk een Sacrament heeft ingesteld, dan bestaat het wezen van dit Sacrament altoos hierin, dat hij tot zijn dienaren en tot zijn kerk zegt: Doe gij dit; richt gij deze uitwendige teekenen aan; en als gij in gehoorsaamheid aan uw Heere, deze teekenen aldus aanricht, zal ik uit den hemel, van den troon der genade, de daarbij behorende genade in de ziel doen werken.

Zoo dikwijls dus de heilige Doop in het midden der gemeente bediend wordt, hebt ge te verstaan, dat op hetzelfde oogenblik, waarop de Dienaar het water van den Doop toedient, uw Middelaar en Heiland uit den hemel, waar hij aan de rechterhand Gods verhoord is, een genadewerking werkt in de ziel van het kind of den persoon, die gedoopt wordt. Dat het kan gebeuren, en vaak gebeurt, dat deze genadewerking uitblijft, ontkenne we daarom niet. Dit punt komt later ter sprake. Maar dan volgt er alleen uit, dat er wel de vorm van het Sacrament was, maar niet het Sacrament in zijn *wezen*; of wil men, dat er geen waarachtig Doopsel plaats had. Dit vloeit voort uit onze beperktheid en menselijke kortzichtigheid, doordien ons de gave ontbreekt, om bij elk kind dat ten Doop wordt aangeboden, te onderscheiden of dit kindeke eens voor den troon eeuwiglijk juichen zal. Maar deze onze kortzichtigheid mag nooit de maatstaf zijn, waarnaar we het Sacrament beoordeelen. Het Sacrament van den Doop is een heilige, een goddelijke instelling, die uitsluitend mag beoordeeld naar den maatstaf van zijn *Insteller*, en deze maatstaf eischt, dat het niet blijve bij wat de Dienaar doet, maar dat de actie, de werking, de beëindiging der hemelsche genade, die door Christus uit den hemel wordt gewerkt, het uitwendige teeken begeleidt, navolge en verselle.

Wie het anders leert, snijdt de kerk van den Christus af; stelt het Sacrament op menschenwerk in plaats van op een werking des Heeren; en is er verantwoordelijk voor, zoo door deze onheilge opvatting de kerk in den dood terugzinkt.

KUYPER.

„Van harte gehoorzaam“.

Maar Gode zij dank, dat gij wel diestnachten der zonde waart, maar dat gij nu van harte gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt.

Rom. 6: 17.

Te gehoorzamen is de zaligste godsvrucht. Velen verstaan dat niet en vinden meer lust in het heerschen en bevelen, of althans in de vrijheid, om hun eigen wil te doen en de lusten van hun eigen hart te volgen.

Voor onze zondige natuur schijnt gehoorzamen iets zeer pijnlijks te zijn. Iets, waardoor we ons vernederd en gekrenkt en gekwetst gevoelen. En juist omdat onze natuur zoo zondig, en daardoor zoo verduisterd is, weten we niet, hoe onze ziel juist alleen door te gehoorzamen tot haar hoogsten en zuiversten adel komen kan.

Het voorbeeld van Jezus is hier wel het allersterk.

Hij, die machtige Heere en Heiland, die in de gestaltenisse Gods was, en voor wien alle engelen en serafim zich nederbuigen, heeft, hoewel hij de Zoon Gods was, nochtans *gehoorzaamheid* geleerd.

Dit is een aanbiddelijk voorbeeld om ook ons het zoete en het heerlijke der gehoorzaamheid aan te prijzen.

Want dat Jezus gehoorzaamheid geleerd heeft, beduidt volstrekt niet, wat men er van maakt, als had het onzen Heiland zulk een pijnlijke worsteling gekost, om zich in de gehoorzaamheid te voegen. Luister maar hoe hij zelf bezeugt: „Mijn spijze is het, dat ik doe den wil desgenen, die mij gezonden heeft, en zijn werk volbrengen.“

Uw Heiland heeft het dus niet beneden zich geacht, niet als vrij man, gelijk men het noemt, en als „zijn eigen meester“, maar als een „gezondene“ de wereld in te gaan, werk te doen dat hem opgedragen was, en uit te voeren den wil van zijn Zender. En dit heeft uw Jezus gedaan, niet met wrok, niet uit dwang, maar met vreugde, naar den lust zijner harten, zoodat het zijn spijze was. En daarom komt uw Middelaar er dan ook telkens op terug, niet alleen bij zijn discipelen, maar ook als hij tot de schare greekt, om het hun te betuigen, dat hij gekomen is niet om zijn wil te doen, maar den wil desgenen die hem gezonden heeft.

Hij roemt er in, als hij zeggen kan: „Dit heb ik van mijn Vader ontvangen“.

Ziehier dan het verheven voorbeeld voor al Gods kinderen. Dit is het waarvan geschreven staat: „opdat gij in zijne voetstappen wandelen zoudt.“

Denk het toch eens in, gelijk het tusschen u en uw God ligt.

Hij, die hooge, heerlijke Majesteit, dat Eeuwige en volzalige Wezen, en gij een stofje aan de weegschaal, een druppel aan den emmer. Wat zoudt gij u dan vermeten en eigen wil tegenover den Heere uwen God te hebben! Hoe zou het in uw vermetel brein opkomen, om ook maar één oogenblik te zeggen: „Wat God wil zal niet gebeuren, en wat ik wil zal bestaan!“

En toch, hoe onzinnig dit ook klinkt, toch is dat juist hetgeen gij elken dag opnieuw doet; want dat juist is het ware karakter der zonde. Niet zijn wil, maar mijn wil. Dat bracht Eva ten val en Adam met haar. En dat is het woelen van het opstandig menschenras gebleven tot op dezen dag.

Daarom heeft Jezus uw Heiland u in het Onze Vader, nog eerge om een bete dagelijksch brood bidt, deze diep geestelijke bede op de lippen gelegd: Dat toch door mij en al Gods kinderen op aarde even volvaardig uw wil moge volvoerd worden, als de engelen dit in den hemel doen.

Dunkt u dat een engel, dat een cherub, dat een serafim er zoo laag om staat, omdat hij nooit anders doet dan gehoorzamen, en geen anderen lust kent, dan Gods wil te doen? Zie, al de onredelijke schepelen gaan zooals God wil dat ze gaan, en de leliën bloeien, en de sterren loopen op heer baan, en de vogelen des hemels trekken, en de bij puurt haar honing, alles naar het hoog bevel van hun God.

Maar deze onredelijke creaturen doen dit uit instinct, vanzelf, zonder zedelijke deugde-oefening.

Maar zoo zijn Gods engelen niet. Zij weten wat ze doen. Ze doen het niet gedwongen, maar uit eigen aandrif. Ze houden zondigen zooals gij zondigt. Maar ze willen niet zondigen, en al hun lust is om gehoorzaam te zijn, en in die gehoorzaamheid de glorie hunner existentie te zoeken.

En juist dit maakt ze zalig.

Niet dat ze gehoorzamen tegen hun hart in, maar dat ze gehoorzaam zijn van harte, en dat zij op hun manier jubelen kunnen wat Jezus jubelde: „Te gehoorzamen is onze spijze.“

En omdat dit zoo zalig, omdat dit zoo heerlijk is, daarom leert Jezus ons, als om een der hoogste heilgoederen, ook om die hartelijke gehoorzaamheid bidden. Uw wil geschiede gelijk in den hemel door uw engelen, zoo ook op aarde door uw kinderen!

Nu worstelt gij met uw wil tegen Gods wil op tweeërlei manier.

Vooreerst bij lijden en bij rouw. Gij hebt een lief kind, uw oogappel, de lust van uw hart. En God maakt dat kind ziek, en zijn wil is het dat uw lieveling sterft. Maar gij wilt dat niet, en stelt uw wil, dat uw kind blijve leven, tegen Gods wil over.

Dat helpt u dan natuurlijk niets. Uw kind sterft toch. En dan komt voor u de taak om in Gods wil te berusten.

Nu, dat doen de meesten dan ook; eenvoudig omdat ze onmachtig zijn, om er iets aan te doen; en er ligt dus volstrekt geen godvruchtigheid in zulk berusten. Komt het niet verder met u, dan is zulk een berusten eenvoudig het bukken voor overmacht.

Daarop slaat die bede van het Onze Vader dan ook volstrekt niet.

Neen, die bede ziet op een geheel andere worsteling van uw wil met den wil van uw God.

Die bede ziet op het al of niet doorzetten van uw zonde. Stel, er is iemand dien ge niet best zelden kunt, zoover verdriet als hij u in uw leven aandeeld. Nu hoort ge iets kwaads van dien man, en dus biedt zich u de gelegenheid aan, om u op hem te wreken, door dat kwaad rechtbaar te maken.

In die omstandigheid nu wil God, dat ge zwijgen zult, en gij wilt spreken.

Zal nu Gods wil doorgaan, of uw wil? En zie, straks, als ge een vriend of gebuur ontmoet, vertelt ge dat kwaad gerucht van uw plager toch.

Zoo is dus Gods wil weerstaan, en uw wil is doorgezet.

Gij hebt uw God niet willen gehoorzamen. En in dat niet gehoorzamen school uw zonde!

Nu gevoelt ge toch wat gehoorzamen is. Maar het gaat nog dieper.

Er zijn toch kinderen Gods, die zoover kwamen, dat ze in zulk een zielstrijd overwonnen, en *zwegen*, waar zij spreken wilden, en die *zwegen*, omdat God het zoo wilde.

Dus uit gehoorzaamheid.

Maar wat bewoog hen daartoe?

Soms, ge weet het aan uzelen wel, vrees voor Gods ontzaglijke toorn. Een ander maal, de behoefte die ze aan een bijzonderen zegen of de afwending van een gevaar hadden. Ook wel de zucht, om als geestelijke personen te kunnen zeggen, dat ze overwonnen hadden.

En in geen der drie gevallen was het natuurlijk de *ware*, de *geestelijke* gehoorzaamheid van Gods kind.

Neen, God wil dat ge gehoorzaam zult zijn van harte.

Omdat ge er lust aan hebt.

Uit stil besef en heilig geloof, dat Gods wil beter is dan de uwe.

Niet uit een verstoppende eenswilligheid, die op een knakken en dooden van het wilsvermogen in uzelen uitloopt, maar met zulk een vreugde en lust, dat uw wil, krachtig opwakende, den wille Gods met liefde aangrijpt.

De stemming van Psalm 119.

Bewondering voor het heilig gebod. Aanbiddende verachting bij het staren in het schoone van Gods wet. Stille, dweepende verachting, om door die geboden tot Gods liefde te worden getrokken.

Zoo komt het dus ten slotte ook bij het gehoorzamen op den zin, op de gesteldheid, op de innerlijke beweging van uw godvruchtig gemoed aan.

Gehoorzamen, maar met een morend hart, is geen kinderlijk willen, maar het buigen en bukken van een slaafsche geest.

En dan eerst komt het geestelijk, het kinde-lijk, het godvruchtig gehoorzamen in u tot stand, als ge innerlijk zoo omgezet en tot uw God bekeerd zijt, dat ge *lust* aan zijn gebod hebt, omdat het zijn gebod is, en omdat ge alles wat in uw God is en van uw God komt, zoo eeuwig heerlijk en schoon vindt.

En zoo voelt ge dus wel, dat ge naar uw God toe moet, om van Hem nederig te begeeren, dat Hij u alzo *leere* gehoorzamen; dat Hij door zijn Heiligen Geest daartoe uw hart innerlijk beweegt; en dat Hij door zijn verkiezende liefde u den heerlijksten smaak voor zulk een gehoorzaamheid in het harte schenke.

Alleen blijft het dan maar de vraag, of ge het *meent*, als ge zoo bidt.

En daar kunt ge de proef van nemen.

Immers, op aarde heeft God ook allerlei

menschen over u gesteld, om u aan dat gehoorzamen te wennen.

En het is dus maar de vraag, of ge in die leerschool van het leven, u in dat *lagere* gehoorzamen oefenen zult, of wel, dat ge het gehoorzamen van uw aardschen vader een hinder blijft vinden.

In het laatste geval toch, kan uw bede om gehoorzaamheid door uw God nog niet worden verhoord.

KUYPER.

Amsterdam, 9 Mei 1890.

In het Synodaal genootschap blijft het een onoverwinnelijk huishouden.

Zie er hier weer drie stalen van.

De Synodale kerkeraad in het dorp Berkel is bij het Classicaal Bestuur aangeklaagd, o. m. omdat dominee recht had op een traktement en een bank in de kerk.

Dominee intusschen, noch vrouw noch kind hebbende, kon heel die bank niet bezetten, en kwam toen overeen, dat de niet-bezette plaatsen, ten bate van zijn beurs, verhuurd zouden worden.

Zulks is dan ook geschied, maar tot dusver heeft dominee er geen cent van gezien. Vandaar de aanklacht. Zoo althans vermeldt de *Delenvar*.

In Weesp is het weer een ander geval. Daar opt men het Classicaal Bestuur van Amsterdam.

Bij het aannemen toch op belijdenis doet men aan de aannemelingen daar niet de vraag over de Reglementen, gelijk die is voorgelaten, maar voegt er bij: *voor zover ze met Gods Woord overeenkomen*.

Justus dus het lijne puntje, dat spil van heel de Synodale macht is, wordt door den kerkeraad van Weesp opzij geschoven.

Deze kerkeraad neemt in beginsel het standpunt der Doleantie in.

Geen souveriniteit meer van de Synode. Als de Synode tegen Gods Woord ingaat, bindt haar gezag niet.

Onze correspondent zegt onder getuigen voor de waarheid van zijne mededeeling te kunnen instaan.

En na Berkel en Weesp komt dan Goes met het zonderlinge geval van Ds. Huët.

Men weet dat deze predikant onder het Synodaal régime zich van zijn oude vrienden geheel had afgescheiden, en na allerlei slingeringen geslingerd te hebben, ten leste aan het oproepen van geesten van gestorven menschen was gaan meedoen.

Hier vond de Synode niets in.

De Gereformeerde predikanten wierden afgezet, maar deze oproeper van gestorvenen mocht vrijuit zijn verwoesting in het Synodale genootschap, afdeling Goes, aanrichten.

En hoe ook Huët's oude vrienden, en ook de *Herant*, Ds. Huët waarschuwen, dat hij in strikken van Satan was gevangen, niets hielp. Vaak ontvingen we op ons broederlijk vermaan vrij krasse brieven ons bestraffende over onzen euvelmoed, dat we zoo heilig werk verstoorden.

Doch zie, thans is Ds. Huët zelf ontvankelijk, en men kon dezer dagen in de *Vredede* lezen:

„Groote blijdschap. Geloofd en gepezen zij de Naam van onzen dierbaren Verlosser en Heiland Jezus Christus!“

Ons gebod, het eendrachtig, volhardend gebod vier kinderen Gods in Nederland en elders, is verhoord. Onze bemide broeder, Ds. P. Huët te Goes, is aan de voeten van Jezus teruggekeerd, tot den eenvoud des geloofs naar de Schriften teruggegaan en bekend, in den weg van het Spiritisme, waarop hij door listige verleiding des Satans gekomen was, God en Zijn Woord te hebben verlaten. Met diepen weemoed geeft hij hiervan getuigenis, waar het behoort; gelukkig in het geloof der schuldvergeving door het bloed des Lams.

Hij belijdt wat we altijd geloofd hebben: „Ik heb met het hoofd gedwaald en heb grootelijks gezondigd en velen smart aangedaan, maar de liefde Gods is in mijn hart gebleven.“

De Heere alleen weet, hoe groot een misdrijf dat is, en zoolks een moeder de smarten niet meer gedenkt, als het kind geboren is, zoo is ook hij ons de smart vergeten en heeft de blijdschap daarvoor plaats gemaakt.

Wat verdorven is door zijn Spiritisme, kan onze broeder niet meer goed maken, evenmin als hij zichzelf welk vrede kon geven; maar hij, die uit verwarring orde en uit zonde een hooger trap van heerlijkheid en geluk kon scheppen, onze hercheppende God, *Hij zal het doen*. God kan de zonde en haar zaad wegnemen. Halleluja!

Zondagmorgen is Ds. Huët in een eivol kerkgebouw te Goes opgetreden en predikte naar aanleiding van Lukas 24: 34: „De Heere is *waarlijk* opgestaan en is van Simon gezien.“

Zoo wordt door Ds. Huët dan nu erkend, dat de *Herant* gelijk had, en deze geestoproeping metterdaad een werk van Satan is.

Maar wat doet Ds. Huët nu?

Hij wendt zich, hoewel hij Synodaal dominee is, niet tot de Synodale collega's, maar tot de „vrije kerken“, die hier en daar in het land, naast en tegenover de Synode, zijn opgericht. Kerkjes, waartoe o. a. de bekende Weteringkerk te Amsterdam behoort. En daar, in die kerk, laat hij door den voorganger van die kerk zijn ban op de geestbezuizers leggen.

Maar, elieve, watvoor kerkelijk wezen is dat Synodaal genootschap dan toch?

Het heet een „Hervormde“, d. w. z. Gereformeerde kerk, en werpt de Gereformeerde predikers uit, om enkel Modernen, Groningers, Ethischen, Irenischen, Confessionelen, Arminianen en Antinomianen over te houden.

Voor schrijver dezes een banbul in optima forma, en voor Dr. Liefstuck, den Christusloochenaar, een lauwerkranen en eerelroon.

In Amsterdam kan er rijtje af op den kansel Ds. Berlage en Ds. Ternooy Apél, Ds. Geselschap en Ds. Deetman.

Te Delfshaven een voorlezer kerkelijk getuigt, omdat bij de achter Heere niet duidelijk genoeg hooren laat.

In Berkel een kerkelijk proces, over het

geld dat dominee opesicht voor niet gebruikte plaatsen in zijn bank. Zoo echt Paulinisch?

In Weesp het Synodaal gezag strafeloos geloopt, doordien de kerkeraad openlijk en officieel het standpunt der gebannen broeders inneemt.

En in Goes de leiding der kudde toevertrouwd aan een predikant, die, zelf lijdende aan erge onvastheid, onmogelijk vastheid aan de gemeente geven kon.

En zulk een „kerk“ noemt men dan de erfenisse der vaderen.

Dat durft men dan nog noemen de „martelaarskerk“ van weleer!

De Liefde had toch wel gelijk, toen hij op het Rusland indertijd een weinig den spot dreef met De la Saussayestellingen over deze martelaarskerk.

En dat de Christelijke Vrienden toen De la Saussaye bijvielen, en De Liefde uitstiet, was van die Christelijke Vrienden, gelijk Van Oosterwijk Bruyn terecht opmerkt, toch niet zeer Christelijk-helder gezien.

Toch neemt dit niet weg, dat Huët's breken met het Spiritisme ook ons een oorzaak van hartelijke vreugde is.

De vraag is nu maar: Op wat grond viel hij er van af?

Huët zocht altoos *subjectief* te staan. Hij dreef op aandoeningen, bevindingen, gewaarwordingen.

En zeker, daar ligt iets verleidelijks in.

Maar het heeft ook zijn booze zijde, en dit booze vindt zijn symbool in den *slinger*.

Ook in het kerkelijke waren we steeds zeer voor publiciteit.

De dagen zijn voorbij, dat enkele heeren in de stilte alle zaken der kerk afdeden, en de gemeente enkel ter kerk ging en voorts gaf in het zakje.

Ook voor de kerk moet thans geofferd, moet gegeven, en veel gegeven worden, en dit maakt, dat ieder graag weten wil wat er inkomt en waaraan het weegaat.

Dit heeft nu wel soms zijn bedenkelijke zijde.

Soms toch verleidt de wetenschap van wat er geëcolleerd is, den arme tot stoute, onbeschaamde eischen. Een goed saldo bluscht soms den ijver om te geven. En ook, bij publiciteit gaat men allicht vergeleken, en de gemeente die goed geeft, valt daardoor licht in de verzoeking om te stoffen op haar mildheid.

Op zich zelf hadden we die publiciteit dan ook liever niet, en het zou, o, zoo schoon zijn, indien alle gaven en giften geheel bedekt en onbekend inkwamen, en metterdaad de rechterhand nooit wist wat de linkerhand deed.

Maar het feit valt niet teloochenen, dat zoo ideale toestand soms een zeer korte poos en bij enkelen moge voorkomen, maar dat er geen kerkelijke kring van eenig omvang, in wat hoek der wereld ook, bekend is, die aan dat ideaal beantwoordt.

En dan kan deels het genoemde bezwaar wegvallen, indien de broeders Diakenen naar Gods ordinantie *veel*, en *weinig* naar den eisch van menschen luisteren; indien men, tegen het potjes maken op zijn hoede, de *nuttelijke* werking van een goed saldo het ééne jaar door de *goede* werking van een kwaad slot het daarop volgend jaar neutraliseert; en bij de predicatie des Woords meer principieel ook tegen het stoffen der gemeente op haar liefdadigheid waarschuwt.

En onder dit voorbehoud is publiciteit o. i. zeer geraden. Dat prikkelt de belangstelling; beschaamt eer dikwijls meer dan het verheft; toont aan de gemeente wat er noodig is en geeft alzo een maatstaf voor de uit te reiken gaven; en wekt ook den moed in nog zwakke gemeenten, die uit de cijfers van andere gemeenten zien, wat er gedaan kan worden.

In Engeland en Amerika heeft men dien weg der publiciteit dan ook reeds lang bewandeld. Gedeeltelijk is de Nederlandsche Gereformeerde kerk van Amsterdam dien weg ook reeds opgegaan, door elke drie maanden mededeeling van ontvangst en uitgaf te doen. En bij sommige Christelijke Gereformeerde kerken, b.v. bij die van Zaandam, is deze goede gewoonte reeds lang inheemsch.

Zoo berichtte deze kerk uit Zaandam nu weer in een kerkelijk jaarverslag, dat de gemeente klom van 1065 tot 1134 personen, en dat door deze kleine gemeente in de collecten, giften, plaatsenhuur en stuiversvereniging gedurende 1889 is opgebracht f 9758.86, of rond f 10,000, zijnde ongeveer f 10 per persoon, terwijl ongeveer evenveel is uitgegeven.

Bovendien werd nu besteed aan de Christelijke school f 2580, voor de bewaarschool f 310, en voor t. d. van verenigingen voor allerlei doel nog een ronde som van f 1300. In hoeverre alle deze verenigingen uitsluitend tot deze gemeente behooren, kunnen we niet beoordeelen; maar stellig overdrijven we niet, zoo we nog f 3000 van deze bedragen voor deze gemeente rekenen, zoodat het totaal tot ruim f 12 per persoon klimt.

Voor een kerk van 15,000 personen zou dit een cijfer geven van f 180,000, waarlijk geen klein bedrag.

En het wonderbaarste is, dat zulk een kleine gemeente, door zoo bijna bovenvermogen te geven, gezinszins maatschappelijk verarmt, maar zuijnig wordt, zegen ondervindt, en ook maatschappelijk bloeit.

Zulk een jaarverslag van elke kerk blijft dan ook nog steeds ons ideaal. Een jaarverslag gelijk dat van Zaandam, waarin alles wat op het kerkelijk leven betrekking heeft, nauwkeurig en volledig wordt mededeeld, en waardoor elk lid te weten komt, hoe het met catechisatie, ziekenverpleging, schoolwezen, armenverzorging enz. staat. Liefst nog vermeerderd met accurate opgave van de gehouden vergaderingen der gemeente, en ook van het huishoek.

Zond dan elke kerk zulk een verslag

aan de classis in, en bracht de classis deze opgave in de Synode, dan kon aan een paar Deputaten worden opgedragen een verslag in resümte van alle verbonden kerken op te maken, en zulk een verslag zou leerzaam zijn en tot dank stemmen, beschamen, en prikkel tot verrijking van kerkelijk leven zijn.

Bekentenissen.

„Een broeder maakte ons opmerkzaam, dat wij vroeger omtrent het zoogenaamde Statuut der Chr. Geref. en in het algemeen omtrent de Chr. Geref. kerken anders schreven dan in het voorgaand nummer. Wij hebben de eerste jaargangen opgeslagen en enkele losse uitdrukkingen gevonden, welke ons nopen, volmondig de juistheid der opmerking te erkennen. Wij hebben vroeger te veel door den bril van anderen gezien; wij waren met vooroordeelen vervuld; het Statuut zelf hadden wij nooit gelezen. Wij kenden het slechts uit aanhalingen en beschouwingen van anderen, die wij vertrouwden. Nu wij met eigen oogen zijn gaan zien en meer in bedaardheid, dan in de eerste opwinding kon verwacht worden hebben onderzocht en nagedacht, trekken wij gaarne het vroeger geschrevene over dat Statuut terug, en hopen, dat het menigen als ons zal gaan, wien het broederhart is opengezagen, en die biddend wenschen, dat nog eens alle ware belijders elken scheidsmuur mogen zien vallen.“

Het is volkomen natuurlijk, dat v. G. in de *Bazuin* met deze bekentenis hooglijk ingenomen is. In zijn plaats zouden we dat ook zijn. Het is toch niets meer noch minder dan een openlijke bekentenis van Ds. Van Lingen, dat hij met het beginsel der Doleantie gebroken heeft, en zich van nu af plaatst op het standpunt van diegenen onder de Christ. Gereformeerden, die het Reglement van 1869 achten te kunnen vasthouden.

Nu komt het natuurlijk niet in ons op, aan Ds. Van Lingen het recht te betwisten, om met de heeren Lindeboom c. s. tegenover ons en de heeren Wielenga c. s. te gaan staan.

Die vrijheid blijve hem onverlet.

Slechts drieërlei opmerking zij ons met het oog op deze bekentenis geoorloofd.

De eerste is, dat Ds. Van Lingen in deze zijne bekentenis de bestrijders van het Statuut in de *Bazuin* en de *Herant* ten toon stelt op een wijze, die voor de rechtbank der *waarheid* niet te verdedigen is.

Hij zegt toch, dat hij het Statuut slechts kende uit de aanhalingen en beschouwingen van anderen, maar het zelf nooit had gelezen; zoodat hij dus nu inzien ten onrechte in de heeren Wielenga c. s. en ons vrouwen te hebben gesteld.

Dit nu is met de *waarheid* in strijd. De critiek op dit Statuut is én door Docent Wielenga, én door ons, niet terloops, maar zoo volledig mogelijk gevoerd, en het *gehele Statuut* is overkocht en overvraagd in de *Herant* afgedrukt.

Van tweeën één dus, of Ds. Van Lingen las onze beschouwingen niet, of hij heeft in de *Herant* reeds voorlang heel het Statuut voor zich gehad; en aan hem moet dus, evenals aan ieder het recht ontzegd worden, om het nu van achteren voor te stellen alsof Ds. Wielenga c. s. en de *Herant* door verminste of verkorte aanhalingen hem en het publiek misleiden hadden.

In de tweede plaats zij opgemerkt, dat de positie van Ds. Van Lingen zuiverder zou zijn, zoo hij nu ook eenvoudig tot de Christ. Gereformeerden overging, onder dit z. i. niet verkeerde Statuut ging leven, en den heeren Lindeboom c. s. zijn steun bood, om dit, zoo hij acht, goede Statuut te helpen handhaven tegen de vele en kundige Christ. Gereformeerden, die er het Collegiale van hebben ingezien.

Vooraf voor den Directeur van het Gymnasium te Zetten is een onzekere positie allerminst gewenscht. En wat kwaad zou er in steken, indien op die wijs de Christ. Gereformeerden gelegenheid voor afzonderlijke gymnasiale opleiding ontvingen?

En onze derde opmerking is, dat Ds. Van Lingen, als wetenschappelijk man, beter zou doen, met de argumenten, die tegen het Statuut van 1869 zijn ingebracht, te weerleggen, dan er zich af te maken met een eenvoudige verklaring, die als uiting van zijn persoonlijke gevoelens door een ieder zal gerespecteerd worden, maar die op zichzelf niets zegt.

Ds. Van Lingen mag niet blijven hinken op twee gedachten.

In 1888 berichtte hij officieel aan de voorloopige Synode van Utrecht, dat hij geen *Dienaar des Woords* was; want dat hij de ordening die hij onder de organisatie van 1816 ontving, niet kon erkennen.

Toch staat het feit vast, dat Ds. Van Lingen in de Ned. Geref. kerk te Zetten het Woord en de Sacramenten bediende, en elders meer dan eens kandidaten in den Dienst des Woords bevestigd heeft.

Dat nu klopt niet.

Dit is een zichzelf weerspreken.

En komt er nu bij, dat Ds. Van Lingen ons thans zelf bericht, hoe hij dusver „met vooroordeel beheet was“ en „slechts door den bril van anderen zag“, dan is onsen waarden directeur toch in aller belang aan te raden, dat hij klaren wijn ga inschenken.

Immers, gelijk het nu staat, ondermijnt hij zelf zijn positie in de kerken der Doleantie, en dat zonder onder de Christelijke Gereformeerden het volle vertrouwen te winnen.

A decided opinion is always the best.

Onder de gewichtige vergaderingen, die in deze Mei-maand dagen, behoorde ongetwijfeld, die op 8 Mei te Dordrecht in zake Veldwijk.

Veldwijk is een onzer aandoenlijkste

maar